

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ КОМІКС-МАТЕРІАЛІВ У ЖУРНАЛІСТИЦІ

Лиса Ірина

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Житомир

Постановка наукової проблеми та її значення. Сучасна журналістика характеризується складною жанровою системою, яка допомагає покращити сприйняття читачем інформації поданої у журналістському матеріалі. Оптимальне засвоєння фактів реципієнтом зумовлює збільшення ефективності впливу ЗМІ на масову свідомість, що сприяє досягненню певних поставлених цілей журналістом. Зазначимо, що жанрова система журналістики стрімко розвивається й змінюється залежно від різних об'єктивних та суб'єктивних чинників.

Нині у сучасному медіапросторі популярності набувають альтернативні засоби передачі інформації які можуть бути ефективними залежно від цілей та цільової аудиторії. Наприклад: комікси, відео, журналістика у форматі «лонгрідів», соціальні медіа та ін.

Комікси можуть бути використані в журналістиці для створення візуальної історії, яка буде цікавою для читачів та зможе допомогти донести складну тему або інформацію. Однак, наразі багато видань не використовують комікси у своїх матеріалах через відсутність належного розуміння жанрових особливостей комікс-матеріалів та їх можливостей у медіа, що зумовлює потребу в вивченні цього питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному інформаційному просторі комікси набувають стрімкої популярності, що зумовило необхідність у вивченні комікс літератури у різних аспектах.

Зауважимо, що більшість наукових доробків, які стосуються вивчення коміксів належать закордонним науковцям. Американський художник та коміксист Ск. Маклауд у свої наукових дослідженнях «Understanding Comics (Розуміння коміксів)» [7] розкрив потенціал графічної літератури, як потужного візуального засобу впливу. Він проаналізував та виокремив різні елементи коміксів задля покращення форми комікс-літератури, а також описав багато цікавих інсайтів щодо того, як комікси можуть впливати людську свідомість, емоції та сприйняття світу.

Н. Кон – дослідник з Великої Британії у книзі «Візуальна мова коміксів: вступ до структури та пізнання послідовних зображень» («The visual language of comics: introduction to the structure and cognition of sequential images») розкрив лінгвістичну структуру графічних медіа, зокрима коміксів [6]. Англійський дослідник Р. Селбі (Roger Sabin) спеціалізується на історії коміксів та їхньому впливі на культуру.

Аналізуючи дослідження з цієї проблематики, можемо зазначити, що за кордоном питання вивчення коміксів зайняли власне місце, і досить багато

дослідників розглядають комікс як мистецтво та перспективний засіб впливу на суспільство.

Варто зауважити, що на теренах української доктрини інтерес до дослідження коміксів та графічних медіа зростає з кожним роком. Так, питаннями особливостей створення та розвитку українських коміксів займаються такі відчуженні науковці, як: Д. Белов [2], Н. Баран, О. Гладкович [1] та О. Колісник [3] та інші. Н. Космацька [4] та О. Гудошник досліджують жанрові особливості коміксів.

Отже, у сучасній науковій доктрині питання щодо коміксів починають посідати вагоме місце. Зарубіжні та вітчизняні науковці виокремлюють комікси як важливий інструмент впливу на суспільство.

Мета і завдання. Метою статті є здійснення теоретичного аналізу жанрової парадигми комікс-матеріалів, а також визначення доцільності використання коміксів у ЗМІ.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У світі швидкого інформаційного потоку все більшої популярності набувають візуалізаційні засоби передачі інформації, зокрема комікси. Адже, завдяки графічній структурі медіа-матеріали у вигляді коміксів привертають увагу реципієнта з першої секунди перегляду, що робить їх ефективним засобом комунікації. Цей фактор сприяє розвитку жанрів графічної літератури, включаючи фантастику, пригоди, детективи, комедію та драму.

Т. Насалевич, Т. Рябуха, І. Лопушанський визначають комікси як самостійну історію в малюнках, що об'єднують у своїй структурі риси літературного та образотворчого мистецтва [5, с. 145]. Широкий спектр використання коміксів у різних ЗМІ зумовив необхідність у дослідженні жанрових особливостей комікс-матеріалів у журналістиці та їх використання як ефективного інструменту для передачі новинної інформації.

Зазначимо, що американський дослідник СК. Маклауд та вітчизняні науковці Д. Белов, та О. Гудошник виокремлюють комікси як потужний формат візуального нарративного мистецтва, який широко використовується у ЗМІ [2, с. 27–28].

У своїй науковій праці, Н. Космаць зосереджує увагу на різновидах коміксів та надає визначення журнальному коміксу як періодичного видання, що містить серії рисунків, котрі об'єднуються єдиною тематикою та графічним стилем й виходить у світ у форматі журналу чи газети. Водночас, вона також описує web-комікс як комікс, що спочатку публікується в Інтернет-блогах, на сайтах авторів або на спеціальних ресурсах [4, с. 143–145]. Також вона виділяє, як окремий вид графічної літератури фото-комікси, у яких замість рисунка сюжет передають у вигляді фото. Персонажами цих творів можуть виступати відомі актори, іграшки або найвідоміші інтернет-меми. Цей вид коміксів, переважно, використовується у журналах і газетах, але не виступає як окремий журналістський матеріал. Фото-комікси слугують допоміжним методом для підсилення емоційного навантаження у журналістському тексті.

Зауважимо, комікс-матеріали в журналістиці можуть мати різні жанрові особливості, залежно від тематики та цільової аудиторії ЗМІ. Розглянемо, основні жанри коміксів які використовуються у сучасних медіа:

- комікс-репортаж (використовується для детальнішого опису подій, які сталися в реальному світі, але не потребують нагального висвітлення. Наприклад, комікс-репортаж використовують при інформуванні певної історичної події, щоб допомогти читачеві краще зрозуміти ситуації);

- інформаційний комікс (слугує для передачі інформації про певну тему або продукт);

- біографічний комікс (фокусується на описі життя конкретної особи);

- есе-комікс (використовують для передачі складної теми або ж ідеї);

- політичний комікс (використовується для передачі політичних ідей та відображення подій в суспільстві. Досить часто такі комікси мають сатиричний характер, щоб підкреслити певні аспекти та привернути увагу до теми).

Висновки. Усі вище зазначені жанри комікс-журналістики спрямовані на покращення і спрощення сприйняття певної теми або події реципієнтами. Проте, комікси є складним, повноцінним видом мистецтва, створення якого потребує ресурсів та часу. Складне створення комікс-матеріалів є неможливим без залучення професійних комікс-ілюстраторів, що зменшує попит на використання цього засобу масової комунікації у журналістиці.

Список використаних джерел

1. Баран Н. В., Гнаткович О. Д. Класифікація та специфіка сучасних українських коміксів. *Молодий вчений*. № 5 (93). 2021. С. 37-42.

2. Белов Д. Дослідження коміксу в сучасній гуманітаристиці. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2021. № 8. С. 27–50.

3. Колісник О. Специфіка сучасних коміксів: традиції та інновації. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/19963/1/GDIVP_mono_2022_P016-034.pdf (дата звернення 25.04.2023).

4. Космацька Н. Нарис з історії виникнення і становлення жанру коміксу. *Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови*. 2012. Випуск 19. С. 141–147. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/lingua/article/viewFile/1901/1962> (дата звернення 25.04.2023).

5. Насалевич Т. В., Рябуха Т. В., Лопушанський І. О. Становлення коміксу як жанру сучасної літератури. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Вип. (31) 4. С. 144–149.

6. Cohn N. *The visual language of comics: introduction to the structure and cognition of sequential images*. London : Bloomsbury. 2013. 221 p.

7. McCloud S. *Understanding comics. The Invisible art*. NY : Harper Perennial, 1993. 251 p.